

میلغا وه

ل ناضفرد دیدحلا ی بان بازار بخرا هچو ت سید

ملا سلا هیلع نینمؤ ملار یما ی صاصتخا

ی نار هط ی نیسد ن یسد دمحم دیدد جاد الله قیاً هملاء ترضد

11 دلج، ی سانشد ماما

هک دراد هفاضیا ار ترابع نیا دوخ دَنَسْمُ رد ل بند ن دمحاً

یکیف بَدَکْ وَ کَضْعَبَا نِ مِلَّ یُو وَ یکیف قَدَّصَ وَ کَبَّحَا نِ مِلَّ یَبُوطَفَ

تسا هشد دراو هچنآ دنک قیدصت و تهرابرد و ؛ دشاب هتشاد تسود ارتهک نآ لهاد هب اشوخ سپی و ؛ دشاب هتشاد ضوغیم ارتهکی سکلهاد هب ادبو ؛ اذخلوسر راتفگ و لپنآ راج راتفگ و نآرق تاپا زا «دیامن بیدکت تسا هشد دراو و تهرابرد ار هچنآ

لیدع : لَبَّاقُ وَ ا - ی نِمَ اَلْجَرِّ مَکِیلاً نَ ثَعْبِلاً وَ ا نِ مِلسْتَدَ : تَفْکَ فِیْقَدَ هَلِیْقَ زَا نِ یِدِرَاو هِبَ رِبْمَا یِبَ : مَوْدَ رِبْخَ مَکَلَاوَمَا نَ نَخَائِدَ وَ ، مَکِیرَا رِذَ نَ یَبْسِیْدَ وَ مَکَفَاذَعَا نَ بَرَضِیْفَ - ی سَفْدَ

یاتمھ : تفگ هکنآ ای - تسا ن مزا هک ار ی درم امش یوسب متسرفیم هنرگو ؛ دیر وایید ماسا امش» امشل او ما هتپلا و ، دنکیم رپسا ار امش یارذ هتپلا و ، دنزیم ار امش یاهن درگ هتپلا وا - تسا ن م سفد «دیامنیم دخا ار

هب ار دوخ هنیس و ؛ زورنآ رگم دومنذ ار تموکد و تراما یانمت تقوچیھ ن م : دیوگیم رمع تسد و ؛ دینادرگ ار دوخ یور ربمایید ! تسنیا درمنآ **اَدَهْ وَ ه** : دیوگب اذخلوسر هکنآ دیما هب مدادیم ولج ! تسنیا درمنآ ؛ تسنیا درمنآ **نِ یْتَرَمَ اَدَهْ وَ ه** : تفگ و تفرگ ار ی ل ع

روطنیا ماسلا هیلع «ی لعل ناضف» باتکرد اما و ؛ تسا هدرک رکذ «دَنَسْمُ» رد دمحا ار تیددنیا **مَکِیْفِ یَضْمِی ، ی سَفْدَ اَلْجَرِّ مَکِیلاً نَ ثَعْبِلاً وَ ا هَعِیْلُو ی نَبَا ی نَ هَتْتَدَ : تَفْکَ اذْخَلُوسِرَ هکَ تَسَا هدرک رکذ ! تَهْرَدَلَا ی بَسِیْدَ وَ دَلْتَا قَمَلَا لُ تَقِی ، ی رَمَا**

ر ب هنرگو ؛ دیرادیم ربناتراک زا تسد و دیوشیم نامیشد دوخ رادرک زا امش ! هعیلو ن اسپ ی» ن ایو جگنج اب ؛ دنکیم ی راج امش نایم رد ار مرما . تسا ن مناج دننام هک ار ی درم امش یوسب مزینگانیم «دنکیم رپسا ار امش هتیرذ و ؛ دگنجیم امش

ی درس رگم ؛ تخادنین سرت هب و ، دومنذ هجوتم دوخ هب ارملهاد نیا رد یزیچ : دیوگیم رذوبا زا ربمایید روظنم و ترظن رد» ؟ **ی ثَعْبِیْ هَارْتَنَ مَ : تَفْکَ وَ ، دَاهِنَ مَرْمَرِکَ رِبَنَ مَ تَشِیْزَا هکَ ، رَمَعَا تَسَدَ فکَ « : لَبَّاقُ مَنَّا وَ ؛ لَعْنَلَا فَصَاخَ ی ثَعْبِیْ مَنَّا وَ ؛ کِیْثَعْبِیْ لَأَ مَنَّا : دِیوگیم رذوبا «!؟ تسیک درمنیا هو هذآ» .** و . تسا هدرک دصق ، دنزیم هنیب ار والعد هکی سکنآ هکلب ؛ تسا هدرک دصق ارتهک اذخلوسر « . تسا درمنیا ، صخشدنآ : تسا هتفگ

! ی لَهْنِیْبِ یَبَ اِبَ : تُلْفَفَ ؛ اَذْهَعِ ی لَعِ ی فِی لَبَّاقِ دَهَعَا لَلَّهِ نَ : مَوْسَ رِبْخَ اَهْتَمَزَلَا ی تَلَا هَمَلْکَلَا وَ هُوَ ؛ بِنِ عَاطَا نَ مَ رُوْدَ وَ ؛ بِنِ نَائِلُوْا مَامَا وَ ؛ ی دَهْلَا هَیَارَ اِبْدَعَنَّ ! ؛ عَمَسَا : لَبَّاقُ ف ! ی دَعَاطَا دَقَفَ هَعَاطَا نَ مَ وَ ؛ ی بَبَحَا دَقَفَ هَبَحَا نَ مَ ؛ نَ یَقْتَمَلَا اِبَرَ اِبَ هَنْزَشَبَ دَقَ : تُلْفَفَ ؛ کَلَذَبُ هَرْشِیْفَ

وَ هَفِ ی نَدَعُو اَمَ ی لَمْتِیْنَا وَ ؛ اَنْیَشَ مَلْطِیْمَ مَلَّ ی بُوْنُدِیْفِ ی بِنْدِیْعِ نَ اَفَ ؛ هِتَضْبَقَ ی فِ وَ اَللَّهِ دَبَعَا اَنَا : لَبَّاقُ ! کَبَ نِ اَمِیْلَا هَعَبِیْرَ لَعَجَاوُ هَبَلَقَ لَجَا مَهْلَلَا : تُلْفَفَ ؛ هَلْ تَوَعَدَ دَقَ وَ ؛ ی لَوَا ! ی نَائِلُوْا نَ مَ اَدْحَا هِبَ صَخَا مَلَّ اَلْبَلَا نَ مَ عِیْ شَبَّ هَصَتْخَمَ ی نَا رِیْعَ ؛ کَلَذَ تُلْعَفَ دَقَ : لَبَّاقُ

، دوهشما بحم ، موقلا تیسو و بلاطی با ن پتی ل ع ؛ دنکی م عورش ار بلاط ترابع ن د ب ماسلا هیلع ن ینموملاریما لهاد هجمرت ، ن یعیطملا روذ و ، ن یدتھما تجار ، تاراشلا طینتسم و ، تاباطخما سر او و ، مولعلا و ملعلا هتیم باب ، دویعلا بو بجم و ی با ن پتی ل ع املع مهر فو او و املح مهمظعا و ، اناقی و هیضه مهموقا و ، انامی و ، تاجا مهمدقا ، ن یلدعلا ماما و ، ن یقتملا ی لو و بحاص ، دیرقتلا ملع ماملو ی ل ریشما ، دیحوتلا قناقد ن ع ی بنما ، ن یفراعلا هتیز و ن یقتملا تودق ، مهجو الله مرک بلاط ، ن یکنانلا عفد ، ن حملان ونف ن مئی قو و ، ن تقلا نویع عاقق ، ی فاو لا دهعلاو ، ی عاولا ن ذلا و ، لو سلا ن اسلاو ، لو قعلا بلاقا «ظافحلا ترکذت» رد ی بهذ ظفاد : لوقا ، الله تاذ ی فس و سملا ، الله نیدی فن شیخلا ، ن یقراملا غمد و ، ن یطساقلا عضو و شورف هب رانید دصراهج تمیق هب اجنآ رد و ؛ دندر ب رویشین هب فتصم دوخ نامز رد ار «عابلولای قیلح» باتک : دیوگ ابو و ۳۳۴ یریک تبیغ لیواو رد معنوبا دلوت . تسا هشدن هتشنود «عابلولای قیلح» باتک لثم : دیوگ ی فلسد ظفاد و ؛ تفر تسا هشدن نوفدم ناشخپ بان تاسبرق رد و مدوب ۴۴۴ ایو ۴۱۵ ایو ۴۰۲ ایو ۴۰۱ هتسرد شتافو و ناهفصا رد ۳۳۶

نېنچ دمحا ترابع و. تسا مدرک تیاور «بلاطیباً نبی لعل ناضف» و، «دنسم» :دوخت باتک و در لبتد
تسا:

ی اء بءب کسمتلف، هنیمب ندء ءنج ی ف الله هسرع ی ذللا رمءلاا بیضقلا ب کسمتین ا بءا نم
بلاطیباً نبی

تشهب رد ش دوخت سار تسد اب دنواذ هک ی زمرق ءخاش هب دنز گنچ دراد تسود هک ی سک»
«دنز گنچ بلاطیباً نبی لعل تبجم هب دیاب؛ تسا هتساک ندء

نبا ی ف یراصنلا تلاق ام ک ی ف ی تمأ نم فناوط لوقت نأ لا وء، هدیب ی سفن ی ذلاو :متشه ربخ
ءکربلا کیمدق تحت نم بارتلا اوذخا لاا نیمسما نم لامب رمت لا لاقم ک ی ف مؤیلا تقلء؛ همیرم

ار هچنأ دنتفگیم و تءر ابرد نم تما زا ی فناوط رگا، تسوا تسد رد نم ناج هک نأ هب دنگوس»
وت، نأ رتا رد هک متفگیم ی نخس و تءر ابرد زور ما هنیأ ره؛ دنیوگیم میرم رسپ ءر ابرد یراصن هفناط هک
یارب ار تمدق و دریز کاخ هکنا رگم؛ یدرکیمز روبء نانا مسلمت عامج زا کیچی ه رب سپ نیا زا
«دندربیم و دنتفرگیم تکرب

تسا مدرک رکذ «دنسم» رد لبتد نب دمحا ار ثیدد نیا

رد ملسو ملاو هیلع الله ی لصد اذخ لوسر، زور نأ بشرد؛ دش ی رپس هفرع زور نوچ :متفه ربخ
رفعو؛ ءصاخی لعبی هابو؛ ءماع مکل رفعو ءماع ءکئلاما مکی هاب ذق الله نأ :تفگ و دما مدرم نایم
ایلع بءا نم دیعسلا ق د دیعسلا لک دیعسلا نأ :بی تبارقء هیف باخم ریغ لاوق مکل نافی نبا؛ ءصاخذ هء
!هنوم دعب و هتاید ی ف

نارفع دروم ار ی گمه امش و؛ درک تاهایم دوخن ناگتشر ف رب، ی گمه امش ءطساوید دنواذ ءقء»
دروم هصوصخ هب ار وا و؛ درک تاهایم ناگتشر ف ربص و صخ هب ی لعل ءطساوید و. دومذ دوخت ش زرمأ و
بناج و راصننا رتا رب راتفگ نیا و! میوگیم امش ی ارب ار یراتفگی لعل هب عجار نم. درک دوخت نارفع
هب تخبشوخ :دشاب مدرک اضتقا ی لعل اب نم تبارق و ی دنواشیوخ هک تسبذ ی صاصتخا تیزم و یراد
ی تخبشوخ ق د نأ هک تخبشوخ و، دنیبب عمتمج دوخت ار اهت داعسد عاونا هک تخبشوخ و، ی نعم مامت
زا سپ و ی لعل تاید نامز رد ار ی لعل هک تسای سک؛ دشاب ق قحتم و ارنأ ی انعم تقیقد و تیعاو و
«دشاب هتسداد تسود و ا گرم

رد و؛ تسا مدرک رکذ «ملاسلا هیلع ی لعل ناضف» باتک رد لبتد نب دمحا الله دبعبو اب ار ثیدد نیا
تسا هدر و ا زین «دنسم»

هک تسا هدر و ا روکذم باتک و در لبتد نب دمحا هک تسای تیاور :متشه ربخ
ن بیبنا ب ی عدی مء. ءلدی سکا مء؛ هلفظ ی ف ش زعلا ن یمین ع موقاف؛ ءملیقا مؤی هب ی عدین مء و انا
هتبارقء بلاطیباً نبی لعبی عدی مء؛ ءلادن ءسکی و؛ ش زعلا ن یمین ع ن موقیف. ضعب رتا ی لعل مهضعب
ءاوللا ک لذ تحت هئو د نم مؤ مداء؛ دمحلا ءاولی ءاول هیل ع قدی و؛ یدنع هتلز نم و ی نم
ی سکت مء؛ ل یلخا میهاربیا نید و ی نبب فقت ی تح هب ریستف؛ ی لعل لاق مء
ی عدت کناف رشبأ؛ ی لعل کوخا خ لاا معد و؛ میهاربیا کوبأ دبعلا معد؛ ش زعلا نم دانه یدانی و ءلذ
!تیبء اذا ابحت و، تبسک اذا ی سکت و؛ تبعد اذا

رد، دنواذ شرع تسار فرط رد و؛ موشیم مدنواذ تمایق زور رد هک متسه ی سک نیلوا نم»
اهنأ زا ی ضعب نار بمغیب سپسو. دوشیم هدیناشوپ ی تشهب ءلذ مربرد نأ زا سپ و. متسیایم شرع ءیاس
ی اهلذ اهنأ ربرد و؛ دنتسیایم شرع تسار بناجر دم ه اهنأ و؛ دنوشیم مدنواذ رگید ی ضعب ل ابند هب
هک ی ماقم و تلز نم و، دراد نم اب هک ی تبارق تهج هب بلاطیباً نبی لعل سپسو. دوشیم هدیناشوپ ی تشهب
دوشیم مداد و ا تسد هب تسا دمء ءاول هک نم ءاول و؛ دوشیم مدنواذ دراد نم دزدر

دنریگیم رارق ءاول نأ ریز رد همم، دنتسه و ا زارتن یناپ هکیناسک و مدأ :نار بمغیب مامت
فوقو لیلخ میهاربیا و نم نایم رد ات، ی تقایم هار هب مه وت :دنتفگی لعل هب ربمغیب ل اح نیا رد

ادند وادخ شرع زای دانم کی و ؛دوشیم هدیناشوپ و ته بی تشهب هلد کی ،تبعقوم نیا رد و ؛ینکیم دنکیم

تراشب ؛یلع ای ؛یلع و تر دارب تسا یر دارب بوخ هچ و ؛میهاربا و تردپ تسیاهدند بوخ هچ موش هدناشوپ نم هکینقو دوشیم هدناشوپ و ؛موش هدناوخ نم هکینقو یوشیم هدناوخ و ته هک اریز ؛و تر دارب ؛موش هدنز نم هکینقو یوشیم هدنز و ؛

ادخل و سسر س پس «.نک هداما نم یارب وضو بآ سنا یا» اءوضو ی لب کسا سنا ای :مهذب
دیس و ؛ن یقئما ماما بابلا اذه نم کیلع لخدین نم لؤا :تفگ و درازگ زمانت تعکر ود و ؛تساخرپ
ن یجحما رغلا دناق و ؛ن ییصولا متاخذ و ؛ن یدلا بوسعی و ؛ن یملسما

و سینر و ؛ن اناملسم رلااس و دیس و ؛ن ایقئمه ماما ،دوشیم لخاد رد نیا زا و تر به کی سک نیلوا»
و ،اهنا یناشپ رد هک تسا ناگرهچ دیفسر ادولج و ربه و رادشپ و ؛ن ییصولا متاخذ و ؛ن یدرما گرزب
«تسادیق کدنیات و ینشور ،وضو بآ تینارود و ششخرد راتا زا اهنا یهاپرد

راصنا هفناط زای درم ار دراو مزات درم نیا ؛اراکدرورپ راب :متفگ مدوخ اب نم :دیوگیم سنا
ملسو هلاو هیلع الله یلصد ادخل و سسر دمای لعل احنیا رد .متشاد ناهنپ ار دوخ یاعد نیا و ؛مدبرارقه
!دمای لعل :متفگ نم ؛دمای سک هچ ؛سنا یا :تفگ

قرع درک عورش و ؛تفرگ شوغأ رد ار یلعل و ؛تساخرپ یلاحشوخ و تشاشب اب ادخل و سسر
:تفگ یلعل احنیا رد .ن دیلام تسد و ندرک حسم دوخت تسد اب ار یلعل هرهچ

!ن بقی ب ؛ن نعص ام انیشی ب ؛ن نصت مؤیلا کنم تیار دقل ؛کناع و کیلع الله یلصد الله لوسر ای
یراک مدید زورما رد و تزا نم ؛داب و تلأ رب و داب و تر رب دناوختیحت و دورد ؛ادخل و سسر ای
:تفگ ملسو هلاو هیلع الله یلصد ادخل و سسر ؛«ای دوب مدرک هجو چیه هچ زورما ات هکی درکنم اب

2 ؛یدعب هیف او فلتخا ام کمه لن یبت و ؛ی توص مهعمست و ؛ی دع یدوت تنا و ؛نعمی ام و
راب هکی تسه و تطفه هکیلاد رد ؛ددرگیم نم رورس و تشاشب و تبعم هنوگنیا ع نام زیچ هچ»
سپ هچنا رد و ؛یناوشیم مدرم هچ ارم یادصد و ؛یناسریم مدرم هچ و ینکیم ادا ارم تهعت و تلاس
اراکشا اهنا یارب و ؛ینکیم نشور ار بلطم قذ فلاتخا دراوم رد هکی تسه و تدنکیم فلاتخا نما
«؟یزاسیم

تسا مدرک تیاور «ءایلولای یلحد» رد میعد و با ار تیدد نیا و
«.دیناوخد ار یلعل ؛برع رلااس و رورس و دیس نم یارب» ایلع برعلا دیسی ؛اوعدا :مهذب
«!؟تسیند برع رلااس و دیس و تیاا» برعلا دیس تسلا :تفگ هشا
مامت رلااس و دیس نم» .برعلا دیسی ؛لع و مداع دلؤ دیس انا :تفگ ملسو هلاو هیلع الله یلصد ربمای
«تسا برع رلااس و رورس و دیس یلعل و ؛متسه مدأ دلوا

و دندما ربمغیپ دزن هچ اهنا و ؛راصنا یپرد داتسرف ادخل و سسر ،دمأ و دندرک ربخ ار یلعل نوچ
:دنتفگ اهنا هچ

رد ار امش نم دیهاوخیمن ایآ» .ادبا اولضت ن له هچ متگسمت ن ؛ام یلعل مکئدا لا ؛راصدلا رشعم ای
!الله لوسر ای یلب :دنتفگ راصنا ؛«!دیوشن هارمگ ماگچیهدیئوج کسمت ن ادبرگا هک منک تلاد یزیچ
ن باف ؛ی تمار کب هو مریکا و ؛ی بعب هو بحاف یلعل اذه :تفگ ملسو هلاو هیلع الله یلصد ،ادخل و سسر

1 یلعل تافصد نیچ هکی دراو درم نآ تساوخی ماعیط و ،دوب راصنا زا ،دوب الله لوسر مداخ هک کلام نپ سنا نوچ
دشاپ راصنا هفناط زا ،دراد ار

2 ص «مارملا قیاع» و ، 21 ص «لوتسلتسبلاطم» و «ن یطمسلا دنأرف» و 64 ص و 63 ص ، 1 ج «ءایلولای یلحد»
274 ص ، 2 ج «ن باهر رب یسفت» رد و 262 ص ، 2 ج «ن شایع رب یسفت» رد زین و 18 ص رد یرگید دنس اب و 16
تسا مدرک تیاور 290 ص ، 9 ج ، ینایمک عبط ، «راونلا راحب» و

و دما ی ملساً هَدِيرُ بِلَادِنِيَا رِد. دِرِك ضَارِعَا يُو زَا زِيذ رِيْمَايِي وَ تَسَا هِدْرِك اَر رَاك نِلَا فِ يَلَع: بَتَفْكَ
تَسَا هِتَشَادِرِب دُوخ يَارِب اَر زِيك كِي وَ، تَسَا هِدْرُوَا يِهَابِج اَر رَاك نِ يَلَع! اللهُ لُوَسْرَ اَي: بَتَفْكَ
ل: اَقَو، هُهُجُو رَمَحَا يِي تَد، مَلْسُو يِلَا عَو يِلَا عَ اللهُ يِلَصَد بَضْعَف «دَعُوَا لِي عَلِيَا» يِكْرَرُهَا، «إِنَّ عَلِيَا
مِنِّي وَ أَنَا مِنْ عَلِيٍّ؛ وَ إِنَّ حَظَّهُ فِي الْخُمْسِ أَكْثَرُ مِمَّا أُخَذُ؛ وَ هُوَ وَلِي كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ مِنْ بَعْدِي».

دش خرسد شاهرچ هک دما رد بضعغ هب نانچن خسن نيا زا ملسو هلاو هيلع الله ي لصد اذخل و سر «
تسا ن م ز ا ي ل ع ؟ ديه او خيم هچ ي ل ع ز ا ! ديرا در بي ي ل ع ز ا تسد ؛ ديرا ن گ ن م ي ا ر ي ا ر ي ل ع : ب ت ف گ ر ا ب د ن چ
ه تشاد ر ب هک ت سا ن ي ا ز ا ش ي ب ، ت س و ا ه ب ق ل ع ت م هک م ن ا ن غ س م خ ز ا ي ل ع ه ي م ه س و ؛ م ت س ه ي ل ع ز ا ن م و ؛
» ! ن م ز ا س پ ت س ي ا ه ن م و م ن ز ر ه و ن م و م د ر م ر ه ت ي ل ا و ب ح ا ص د ي ل ع . ت س ا

ل ناضف» باتک رد زينو ؛ ت سا ه د ر و ا ي ف ل ت خ م د ر ا و م ر د «د ن س م» ر د د م ح ا اللهُ د ب ع و ب ا ا ر ر ب خ ن ي ا
د ن ا ه د و م ن ت ي ا و ر ا ر ن ا ت ي د ع ي ا م ل ع ز ا ر ت ش ي ب ؛ ت س ا ه د ر ک ت ي ا و ر «ي ل ع
فَلَا رَشَعٌ مَعْبُورٌ بِمَدَاءٍ قَلْبُكَ لِحُورِ الْعَالَمِ جُورٌ عَالَمٌ يَدِينُ بِيهِ أَرْوُدُ كَيْلَعٍ وَ أَنَا تُنْكَ: م ه د ر ا ه چ ر ب خ
ي ل ع ع ز ج و ا ن ا ع ز ج ف ن ي ن ز ج ه ل ع ج و ؛ ه ي ف ك ا ل د م س ق م د ا ع ي ل خ ا م ل ف ؛ م ا ع

ل ا س ر ا ز ه ه د ر ا ه چ ، ل ج و ر ع د ن و ا ذ خ ل ا م ج و ل ل ا ج ت س د و د ر ي ا ر ي ر د م ي د و ي ر و ن د ک ي ي ل ع و ن م «
م ي س ق ت ت م س ق و د ه ب م د ا ر د د ن و ا ذ خ ا ر ر و ن ا ، د ي ر ف ا ا ر م د ا ن و چ . د ن ک ق ل خ ا ر م د ا د ن و ا ذ خ ه ک ن ا ز ا ل ب ق
» . ي ل ع ا ر ي ا ه م ي ن و ؛ د ا د ر ا ر ق ن م ا ر ي ا ه م ي ن ؛ د و م ن ه م ي ن و د ا ر ن ا و ؛ د ر ک

ه د و م ن ت ي ا و ر «م ل ا س ل ا ه ي ل ع ي ل ن ا ض ف» ب ا ت ک ر د ز ي ن و ، ه د ر و ا «د ن س م» ر د د م ح ا ا ر ت ي د ن ي ا
ب ا ر ص ي ت د ا ن ل ق ن ا م ت : ه ک د ر ا د ه ف ا ض ا ا ر ه ل م ج ن ي ا و ؛ ه د و م ن ر ک ز ا ر ن ا «س و د ز ف ل ا» ب ا ت ک ب ح ا ص د ؛ ت س ا
ه ي ص و ل ا ي ل ع و ؛ ه و ب ن ل ا ي ل ن ا ک ف ب ا ط م ل ا د ب ع ي ف
ز ا ت ي ص و و ت س ا ن م ن ا ز ا ت و ب ن ي ا ر ب ا ن ب ؛ م ي د ي س ر ب ا ط م ل ا د ب ع ر د ا ت م ي د ر ک ت ک ر د ا م س پ س و «
» . ي ل ع ن ا

كَبْحَانُمْ هَرَّخَلَا يِي فِدَيْسَ وَ اَيْنْدَلَا يِي فِدَيْسَ تَنَّا! هَدَيْعَ يَلَع اَي كَهَجُو ي ل ا رُظْنَا: م ه د ز ن ا پ ر ب خ
! كَضْعَبَانْ مِلْ يُولَا، اللهُ وُدَع ي وُدَع و ؛ ي وُدَع ك وُدَع و ؛ اللهُ بِي بِي د ي بِي د و ؛ ي تَبْحَا
ر ل ا س و د ي س و ؛ ا ي ن د ر د ي ت س ه ر ل ا س و د ي س و ت . ت س ا ت د ا ب ع و ت ت ر و ص ر ب ن د ر ک ر ظ ن ا ي ل ع ي ا «
ت س ا ذ ب ي ب د ن م ب ي ب د و ؛ ت س ا ه د ي ز ر و ت ب ح م ن م ه ب ، د ز ر و ب ت ب ح م و ت ه ب ه ک ي س ک ! ت ر خ ا ر د ي ت س ه
ه تشاد ا ر و ت ض غ ب ه ک س ک ن ا ر ب ي ا و ي ا ؛ ت س ا ذ خ ن م ش د ن م ن م ش د و ؛ ت س ا ن م ن م ش د و ت ن م ش د .
» ! د ش ا ب

ادخل و سر ترابع نيا س ا ب ع ن ي ا : ه ک ت س ا ه ت ف گ و ؛ ت س ا ه د ر و ا «د ن س م» ر د د م ح ا ا ر ت ي ا و ر ن ي ا
ن ا ح ب س ! ي ت ف ل ا ا د ه م د ا ع ا م ! اللهُ ن ا ح ب س : ل و ق ي ه ي ل ا رُظ ن ي ن م ن ! : ت س ا ه ت ف گ ي م و ت س ا ه د ر ک ي م ر ي س ق ت ا ر
! ي ت ف ل ا ا د ه ح ص ف ا م ! اللهُ ن ا ح ب س ! ي ت ف ل ا ا د ه ع ج ش ا م ! اللهُ
ر د ق چ اللهُ ن ا ح ب س ! ت س ا م ل ا ع ن ا و ج ن ي ا ر د ق چ ! اللهُ ن ا ح ب س : ب ت ف گ ي م ، د ر ک ي م م ا گ ن ي ل ع ه ب س ک ر ه «
» ! ت س ا ح ي ص ف ن ا و ج ن ي ا ر د ق چ اللهُ ن ا ح ب س ! ت س ا ع ا ج ش ن ا و ج ن ي ا

ن م : ب ت ف گ م ل س و ه ل ا و ه ي ل ع اللهُ ي لصد اذخل و سر ؛ ديسر ا ر ف ر د ب ه و ز غ ه ب د ن و چ : م ه د ز ن ا ش ر ب خ
، ا ه ي ف ر د ح ن ا ف ، ه م ل ظ م ر ع ف ل ا ه د ي ع ا ر ب ي ت ا م ت ؛ ه ب ي ر ق ن ض ت ح ا ف ي ل ع م ا ف ف ، س ا ن ل ا م ج ح ا ف ؟ ع ا م ا ن ل ي ق ت س ي
ل ي ف ا ر س ي ا و ل ي ن ا ك ي م و ل ي ر ب ج ي ل ا اللهُ ي ح و ا ف
ا و ا د ا ح ا م ل ف ؛ ه ع م س ي ن م ر ع د ي ط غ ا م ه ب ، ع ا م س ل ا ن م ا و ط ب ه ف ؛ ه ب ز د و ه ي خ ا و د م ح م ر ص ن ل ا و ب ه ا ت ن ا
ل ل ا ج ل و ه ل ا م ا ر ك ا م ه ر خ ا د ن ع ن م ه ي ل ع ا و م ل س ، ر ن ب ل ا

ت سا خ ر ب ي ل ع . د ن د ر ک ع ا ن ت م ا و ، د ن د ي ش ک ب ق ع ي گ م ه د ر م ! ؟ م ي م ا ش ا ي ب ا ت د ر و ا ي ب ا م ي ا ر ب ت س ي ک «
ه ک ي ه ا چ ر س د م ا و ت ش ا د ر ب د و خ ا ب ا ر ي گ ش م و ،
ب ت ف ر ن ي ن ا پ م ا چ ن ا ز ا ، د و ب د و گ و د و ب ک ي ر ا ت ر ا ي س ب
ش ي ز د و ش ر د ا ر ب و د م ح م ت ر ص ن ي ا ر ب : ه ک د ا ت س ر ف ي ح و ل ي ف ا ر س ا و ل ي ن ا K ي م و ل ي ن ر ب ج ه ب د ن و ا ذ خ

دیوشد هداما ،

دیسر تیم ، دینشیم سکره هک دنتشاد ی ماهیا ابد مآوتی ادص کی و . دندما ریز به نامسا زا اهنآ
«دندرک ملسوا بهی گمهی لعم اقم زالی یلجتو تشادگرزب تهج به ، دندیسر ماچت اذاحم بهن وچ
زا هکی ریگید قیرط رد و ؛تسا هدروآ «ملاسلا هیلعی لعل ناضف» باتکرد دمحا ارتیاور نیا
بَنَجَلًا قَبُولًا مِمَّا قَانِبَهُ مِمَّا قَانِبَهُ مَوْبِي لَعَالِي نِيْتُوْتَلْ : هک دراد هفاضا ارتیرابع نیا ؛تسا کلام نبد سنا
بَنَجَلًا لَخْدَتِي تَد ؛يَذِخْفَعَم كَذِخْفٍ وَ ؛يُثْبِرُ عَم كَثْبِرٍ وَ ، اَهْبِزْتَفْ

راوسن ارب و تو ؛دوشیم هدروآ و تیر ارب ، تشهید ی ماههقان زا هقان کیت مایق زور رد ، ی لعی ا
ات ؛ یرخات هنوگچیه نودب ؛تسا نمن ار ابد و تیرار و ؛تسا نمن یوناز ابد و تیرار ؛یوشیم
«ی دوشیم تشهید ل خاد

اَهْيَا : بَتَفْگ و ؛دناوخی اهبطخ ملسو هلاو هیلع الله ی لصد اذخ لوسر ی اعمج زور رد : مهدفه ربخ
! اَهُومُلَعْتِ لَا وَ اَهْنِمِ اَوْمَلَعْتِ وَ ! اَهُومُدَقْتِ لَا وَ اَشِيرَقِ اَوْمُدَقْتِ سِ اَنَلَا
نَمِن يَلْجُرُ تَنَامًا لِدَعْتِ شِيرِقِ نَم لِجْرٍ تَنَامًا وَ ؛مهریغ نمن یلجر هوق ل دعت شیرق نمن لجر هوق
مهریغ

لَا وَ نِمُومٌ لَا اِبْحِي لَا اِبْلَاطِيْبًا نَبِي لَعِي مَعَنْ نَبَاوِي خَا : اَهَابِرُقِ يَذِ بَحْبٍ مَكِيصُوا سِ اَنَلَا اَهْيَا
رَأَنَابِ اَللّٰهُ هَبْدَعِي نَضْعَبًا نَم وَ ؛يُنْضَبُ اَذَقْفُ هَضْعَبًا نَم وَ ؛يُنْبَحَا ذَقْفُ هَبْحَا نَم ؛قِ فَاْنِمِ لَا اِبْلَاطِيْبِ
به یزیچ و ؛دیریگب دای اهنآ زا ! دینفیز ولج اهنآ زا ناتدوخ و ؛دیراد مدقم ار شیرق ! مدرم ی ا
زا درمکی یراد تنامآ و ؛تسا شیرق ریغ زا درم و توق ل داعم شیرق زا درمکی توق . دیهدن اهنآ
تسا شیرق ریغ زا درم و یراد تنامآ ل داعم شیرق

نم مرسپ و نمر دارب : شیرق زا نمتبارق بحاصت تبحم به منکیم هیصوت ار امشد ! مدرم ی ا
ار وا هکیسک ؛ق فانه رگم ار یو درادن مشد و . ن مؤم رگم ار یو درادن تسود ! بللطیباً نیا ی لعی
؛تسا هتشد نمشد ارم آقد ار وا درادن مشد هکیسک و ؛تسا هتشد تسود ارم آقد ؛دشاب هتشد تسود
«دنکیم باذعش تا به ار وا دنواذخ درادن مشد ارم هکیسک و

تسا هدروآ «ملاسلا هیلعی لعل ناضف» باتکرد دمحا ار ربخ نیا
لِ اءِ نُمُومٍ وَ ؛يَعْسِي بِنَيْدِمَلَا يَصْفَا نَم عَاجِ يَدَلَا ، رَاجِنَلَا بُبَيْدٍ : اَثَلَاتِنَ وَ قِيْدِيْصَلَا : مَهْدَجْهَ رِبْخِ
مُهْلُضْفَا وَ هُوَ ؛بِلَاطِيْبِيَا نَبِي لَعُو ؛هَنَامِيَا مُتْكِي نَاكِ يَدَلَا نُو عَرْفِ
لأ نموم و ؛دما رهش هطقن نیرتت سدرو د زا ناباتش هک راجن بید ؛دنتسه رفد هس ن یقیدص
«تساهنآ لضا ی لعی و . بللطیباً نیا ی لعی و ؛تسادیمن اهنپ ار دوخ نامیا هک نو عرف

تسا هدروآ ارتیاور نیا «ملاسلا هیلعی لعل ناضف» باتکرد دمحا
نَبِيْبٍ نَبَاكٍ وَ هَفْهَفٍ دَحَاوِ اَمَّا ؛اَهْيِفَا مَوِ اَيْنِدَلَا نَمِي لِبَا بُحَا نَه ، اَسْمَخِي لَعِي فِ تَطِيْعَا : مَهْدَزُوْنِ رِبْخِ
بُهَتْحَتِ دَلُو نَم وَ مَدَا ، هِدِيْبِ دَمَحَلَا اَوَلَفْ اَيْنَاتَلَا اَمَّا وَ . قِي نَلَاخَلَا بِاَسِدِ نَم غَرْفِي يَتَدَلَّ جَوْرَعِ اَللّٰهُ يَدِي
يَمِلْسَمُ وَ يَتْرُو عَرْتَا سَفْ اَعْبَارَلَا اَمَّا وَ . يَتْمَا نَم فَرَعَنْ مِي قَسِي ، يَصُوْدِرْفَعِي اَعْقَاوَفْ اَثَلَاتَلَا اَمَّا وَ
يَبْرِي لِي

نِ اَصْحَا دَعْبِ اَيْنَا زِ لَا وَ ، نَامِيَا اَدْعَبِ اَزْ فَاكِ دَوْعِي نَا هِيْلَعِي شَخَا تُسَلَا يَنَابُ اَسْمَاخَلَا اَمَّا وَ
بوبحم ، تساینرد هچنآ و ایند زا نمدز نرد اهنآ هک تسا هشد هداد نمن به ی لعی هرابرد زیچ چنپ»
دندر ت

بارش زا ، ناجنف ناجنف هتسویپ ، ل جو زع دنواذخ لامج و ل لاج تسد و د ربار برد وا : هکنا ل و ا
ت مایق زور رد قیلاخ باسد زا اذخ ات (دیایم رد هجسد تلاد به اذخ ربار برد ای) دماشایم تشهید ی اه
ددرگ غراف

دنتسه وا اولا ریز رد ی گمه مدآ دلوا و مدآ ؛تسوا تسد رد دمچرپ و اولا : هکنا مود
دنکیم باریس ، دسانشبن م تما زا ار سکره ، تسا هاتسیا نمن وضو حراو خشباً رد وا : هکنا مود

ندر متقو نمر اگردور پ بهتسا نم هذ نراپسو و هذ ننگ مپلستو ، نم تر وع هذ نشوپوا : هکنآ مراهچ

انز تمصعو ناصحاً زا دعبو ؛ دوشد رفاکنامیا زا دعب هک مرادزار نآ میدو ازا نم : هکنآ مجنپ
» دنک

تسا مدر کر کن «لئاضف باتک» رد ار تیدد نیا دمحا

زا هک دوی نأهر د ملسو هلاو هیلع الله یلصد اذخل و سر باحصا زا یعامج یارب زا : متسید ربخ
: دومرف یزور ترضد نأ ؛ دشیم زا ب اذخل و سر دجسم هب نأشیا ههناخ
! یلع باب لا دجسما ی ف باب لک اوئس

نیا رد و ؛ دنتسب ار اهر د همه و «! ار یلع رد رگم ؛ دیدنب ، دوشیم زا ب دجسم هب هکیئاهر د مامت»
تساخر بت عامجن آنایم رد و ؛ دیسر ترضد نأ شوگ هبات ؛ دنتفگن خسض ارتعا و حذ هب یعامج مراب
: تفگ و

رُمأب تُزْمَأ ی نکلو ؛ تُحْتَفَ لَا وَ تُدَدَسَ اَم ی نأ ؛ یلع باب ی کز ت و باو بلا ائس ی ف اولق اموق ن
یُعَبَّأَفَ

هتسب ار یرد هن نم . دنا مدرک و گتفگ ار یلع رد نم ن تشاندگزاب و ، اهر د ن تسب هب عجار یعامج»
» . م اهدومذت عباتم نأ زا نم و ، تسا هذش نم هب یرمان کیلو ، م اهر د انگزاب هن و ؛ ما
تسا هروا نینچمه «لئاضف» باتکرد و ؛ تسا مدر کر کن آراک «دئسم» رد دمحا ار تیاور نیا

و ؛ دناو ارفا یلع ، ملسو هلاو هیلع الله یلصد اذخل و سر ، فئاط هوزغ رد : مکی و تسید ربخ
یارب هکیرو طب ؛ دیشکل و ط ی نوگزار و یو جذ نیا و ؛ تفگن خسی ناهنپ و ی نوگزار روط هب یئد و ا ب
دمآ دنسپانه باحصا زا یضعب

ار دوخ یومع رسپا ب ی او جذ زورما «یمع نیا یو جذ مؤیلا لاطأ دقأ : تفگت عامجن آنأ زا رفنکی
» . داد لوط

دَقَأَ : لَاقَ اَلانَاقَ نَ ! : تفگ و ، دروا درگ ار اهنأ زا یعامج ؛ دیسر ترضد نأ عمس هب ن خس نیا
هُاجَتْنَا اللهُ نَ کَلَو ؛ هُتِجَتْنَا اَم ی نأ اَمأ ، هَمَع نَ بَا یو جذ مؤیلا لاطأ
و ا ب نم : دیشاب ماگآ ، تسا هداد لوط شمع رسپا ب ار دوخ ی او جذ زورما : تسا هتفگ ی اهدنیوگ»
» ! تسا هتفگ ناهنپ هب ن خس و مدرک یو جذ و ا ب دنواذن کیلو ؛ ما هتفگن خسی ناهنپ هب و مدرکن یو جذ
تسا مدر کل قند «دئسم» رد دمحا ار تیدد نیا

اَهِيْفُ دِجَاجِي لَا ، عَسِبَ سَ اَنلَا مُصِبَتْ وَ ؛ ی دعب قوئذ لاف قوئذلاب یلع ا ب کمصخأ : مود و تسید ربخ
وَ ؛ هَيوَسَلَابُ مَهْمَسَفَا وَ ؛ اَللهُ رُمأبُ مَهْمُوقَا وَ ؛ اَللهُ دَهَبُ مَهَافُوا وَ ؛ اَللهُ اَب اَنامِیَا مَهْلُوا تَنَأ : شِیرِقَ نَم دَحَا
! هَيَزِمَ اَللهُ دَنِعَ مَهْمُظَعَا وَ ؛ هَيضَفَلَابُ مَهْرَ صَبَا وَ ؛ هَیَعْرَلَا ی ف مَهْلَعَا

زا دعب هک اریز ؛ مراد هبلغ و تر ب توبذ بسب هب نم ، یرتر ب و تیزم شرامش ماقم رد ؛ یلع ی ا»
، تفص و تلصذ تفه اب ، یرتر ب و تیزم شرامش ماقم رد و ت و ؛ تسینی سکی یارب توبذ ن اوع نم
اهنأ نیلوا و ت : دنک راکنا ار اهنأ هک تسین نأ ن اوتار شیرق زا رفنکی هکیرو طب ، یراد هبلغ مدرم رب
اهنأ نیرتمدنک مایق و ؛ دنواذن قاثیم و دهع هب ی تسه اهنأ نیرتمدنکافو و ؛ دنواذن هب نامیا رد ی تسه
و نیرتروداد و ؛ اهنأ نایم رد ی تسه هیوسلاب هذ ننگت مسق نیرتل داغ و نیرتهپ و ؛ دنواذن رما هب ی تسه
اهنأ نیرتانیب و نیرتتریصب اب و ؛ تیعر نیب رد ندومذ تراما و مکرد رد ی تسه اهنأ نیرتن ازم اب
و ؛ اهنأ نیب رد دریگیم رارق فلاخ دروم و ، دیایم شیری هک ی لئاسم رد ، تواضق و مکرد رد ی تسه
» ! دنواذن دز نرد یرتر ب و فرشد و تیزم تهج زا ی تسه اهنأ نیرتمیظع و نیرتگرزب

بتسا هدرک رکذ «عایلو لا ایلح» رد ظفاح میعد ویا ار ربخ نیا
 یریفق درم جاودزا هب ار م وت «هل لام لا اریقفی ننجوز کنا: بتفگ همطاف: موس و تسیب ربخ
 دومرف ملسو ملاو هیلع الله یلصد ادخل وسر «!در ادنل ام هک ی درو آرد
**ةعلاط ض زلا ی لایع لطا الله ن ان یملعت لا املع م هرتکا و املد م همظعا و املس م همدفا ک تجوز
 کاعب اهنم راتخاف تینا اهیلا ع لطا م کابا اهنم راتخاف**

مدرم هممهازا شملد و ،دویر تولج مدرم هممهازا و ماسا هک مدر و آرد ی سک جاودزا رد ار وتنم»
 و ؛دنکفا یرظن نیمز طیسب یوس هب دنوادخ هک ی نادیمز ایا .دوب رتنوزفا هممهازا شملد و ،دوب رتمیظع
 «!؟دومذ باختنا و رایخا ار ترهوشد و ؛دنکفا یرظن سپس و ؛درک باختنا و رایخا ار تردپ

بتسا هدروا «دنسم» رد دمحا ار تیاور نیا
 لزاند **(حَقْلَاوِ اللّٰهُ صَدَّ عَاجِ اَذِی) :** بیأ نوچ نیئد هوزغ زا تعجارم زا سپ :مراهچ و تسیب ربخ
 بتفگ سپس و ؛تفگیم الله رفغشا ،الله ن احبس رایسب ربمایب ؛دش

**نحأ سید هئا و اجاوفا الله نید ی فس انلا لخد و ،ح قفلا عاچ ؛هب تدعو ام عاچ نفا هئا ی لع ای
 لبق و ؛ن یملعلا عاسن ددیس کدنع و ،کرهه و ،ی نم کبرق و ،ملاسلا ی ف کمدق ،ی ماقمب ک نم ق حأ
 هدلول کاند ی عار ان ی لع ص یرد اناف ؛ن اعز قلا لرذ نید ی دنع بلطیبا علا بن م ناک ام کاند**

و ؛دیسر ادخ بناج زا رفظ و حتف ؛دیسر ،دوب هدش هداد مدعو ن م هب هچنا هکیتسرد هب ؛ی لع ی ا»
 زا رتر اوازس ،مدرمزا کیچی ه اقیقحت و آقد و .دندش ل خاد ادخ نید رد ،هتسد هتسد و ،جوف جوف مدرم
 وت دزرد و ،وتی داماد و ؛ن م هب وتی کیدزد و ،ملاسا رد وت تمق ت هج هب ،تسین م ماقم هب ،وت
 ی بناصم و تائلتیا و دئادش ن آ ،رتمدقم و رتشیپ اهنیا هممهازا و ،تسا نایملاع ن انز رلااس و ؛دیس همطاف
 مراد لیم رایسب ن م و ؛دش لزاند ن ارقن نوچ ؛هکم رد دیسر بلطوباً تردپ ربن م ظفدر طاخ هب هک تسا
 «!منک تا عارم شرسپرد ار ی و ق هک

¹ بتسا هدروا ن ارق ریسترد ی بلعد قحسا و یا ار تیاور نیا

1. ۲۸۲ ص ۱۱ ج ،ی سانشد ماما